

XVII. Työnvälitystoimisto.

Helsingin kaupungin työnvälitystoimiston johtokunnan vuodelta 1926 antama kertomus ¹⁾ oli seuraavansisältöinen:

Johtokunta. Työnvälitystoimiston johtokuntaan kuuluivat vuonna 1926 filosofiantohtori S. Ivalo puheenjohtajana, kansanedustaja M. Paasivuori varapuheenjohtajana sekä kivityömies V. Huuskonen, kirjelijittelija P. Rahikainen ja filosofiantohtori E. Railo. Sihteerinä toimi toimiston johtaja A. H. Karvonen.

Johtokunta kokoontui vuoden kuluessa 9 kertaa, käsitellen lukuisan määrän toimistoa, työsuhteita, työttömyyden torjumista y. m. koskevia asioita, joista tässä lähemmin mainittakoon seuraavat:

Palkkajärjestelmä. Kaupungin viranpitäjäin palkkausta koskevassa asiassa puolsi johtokunta periaatteessa liukuvan palkka-asteikon poistamista ja siirtymistä vakinaisiin palkkoihin. Koska kuitenkin elinkustannusindeksi, etenkin vuokrain kohoamisen johdosta, näytti edelleen kohoavan, olisi tämä vakinaisia palkkoja määrättäessä otettava huomioon tai palkkajärjestelmän muutos lykättävä vuoden 1928 alkuun.

Toimiston laajentaminen. Liikkeen kasvamisen johdosta naisosastoilla aiheutuneen ahtauden poistamiseksi teki johtokunta esityksen kaupunginvaltuustolle uuden, viidennen naisosaston perustamisesta toimistoon. Valtuuston hyväksyttyä ehdotuksen järjestettiin toimistoon vuoden lopussa uusi osasto etupäässä ulkotyöläisnaisia varten ja perustettiin uusi osastonjohtajattarenvirkä, johon otettiin yhteiskolunopettajatar L. Ahlgren. Osasto alkoi toimintansa v. 1927 alussa.

Merimiesten työnvälitys. Kun uudessa työnvälitystä koskevassa laissa myönnettiin hallitukselle oikeus velvoittaa suurimmat meriliikennekaupungit perustamaan Genuan konferenssin päätöksen mukaisesti järjestetty merimiesten työnvälitys, tiedusteli sosialiministeriö, onko laivaliikenne Helsingissä niih suuri, että mainittu merimiesten työnvälityksen järjestäminen on tarpeen vaatima. Antamassaan lausunnossa, jota varten se hankki lausunnot laivanvarustajain ja merimiesten järjestöiltä sekä selvityksen meriliikenteen suuruudesta paikkakunnalla, ehdotti johtokunta, että kaupunginvaltuusto antaisi kysymykseen myönteisen vastauksen. Kaupunginvaltuusto antoi asiasta ehdotuksenmukaisen lausunnon ja sosialiministeriö määräsi sittemmin työnvälitystoimiston yhteyteen perustettavaksi ammattialantuntijan johdolla toimivan merimiesten työnvälitysosaston.

Toimiston ohjesäännön laati johtokunta kokonaan uudestaan, tehden siihen uuden työnvälityslain sekä käytännön vaatimia muutoksia. Tärkeimmät muutokset koskivat johtokunnan jäsenten vaalia ja merimiesten työnvälitysosaston johtokunnan asettamista. Molemmissa johtokunnissa tule-

¹⁾ Kertomukseen liittyvät tilastolliset tiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1927.

vat työnantajat ja työntekijät olemaan tasaveroisesti edustettuina ja puheenjohtajana puolueeton henkilö. Asianomaisilla työnantajain ja työntekijäin järjestöillä on oikeus esittää ehdokkaita.

Työmarkkinain tilaa käsitteli johtokunta useassa kokouksessaan, antaen siitä lausuntoja kaupungin viranomaisille ja sosialiministeriölle.

Toimiston henkilökunta. Toimiston johtajana oli A. H. Karvonen. Miesosastojen johtajina toimivat H. E. Blomqvist ja W. O. Ahtio sekä apulaisena U. Vinha. Naisosastojen johtajina toimivat neidit E. Sundström, A. Bruun ja T. Melanen sekä rouva R. Hänninen, apulaisina rouva E. Bauer sekä neidit S. Rechardt, A. Ahovaara ja A. Vallinheimo. Ylimääräisinä apulaisina toimivat rouva A. Salmi 5 kuukautta ja rouva E. Waulo 4 kuukautta. Vahtimestarina oli V. Jyrkänne.

Toimiston liike oli edelleen vilkas. Kun työsuhteet paikkakunnalla kevästä lähtien olivat erittäin hyvät, ei miespuolisten työnhakijain luku noussut samaan määrään kuin edellisenä vuonna, mutta tarjottujen ja täytettyjen paikkain luku sekä naisosastojen liike kokonaisuudessaan kasvoi huomattavasti.

Työnhakemukset ja työnhakijat. Ryhmitettyinä sukupuolen mukaan ja verrattuna edelliseen vuoteen oli työnhakemusten luku seuraava:

	1926.		1925.		Lisäännys (+) tai vähennys (−) vuonna 1926 verrattuna vuoteen 1925.	
	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%
Miesten tekemiä	10,443	31.5	12,227	35.6	— 1,784	— 14.6
Naisten »	22,694	68.5	22,119	64.4	+ 575	+ 2.6
Yhteensä	33,137	100.0	34,346	100.0	— 1,209	— 3.5

Työnhakemuksia teki kaikkiaan 12,976 (edell. v. 14,496) eri henkilöä, niistä 4,199 (5,593) miestä ja 8,777 (8,903) naista, joten työtä hakevain eri henkilöiden luku oli 1,520 pienempi kuin edellisenä vuonna. Työnhakijat uudistivat työnhakemuksensa työttömiksi uudelleen jouduttuaan miehet 6,244 (6,634) ja naiset 13,917 (13,216) eli yhteensä 20,161 (19,850) eri tapauksessa.

Henkikirjoituspaikan mukaan jakautuivat työnhakijat vuonna 1926 seuraavasti:

	Miehiä.		Naisia.		Yhteensä.	
	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%
Helsingissä	3,747	89.2	5,880	67.0	9,627	74.2
Muilla paikkakunnilla	452	10.8	2,897	33.0	3,349	25.8
Yhteensä	4,199	100.0	8,777	100.0	12,976	100.0

Perheolojen ¹⁾ mukaan ryhmitettyinä oli työnhakijoista:

	Miehiä.		Naisia.		Yhteensä.	
	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%
Perheellisiä	1,663	39.6	1,371	15.6	3,034	23.4
Yksinäisiä	2,536	60.4	7,406	84.4	9,942	76.6
Yhteensä	4,199	100.0	8,777	100.0	12,976	100.0

¹⁾ Perheellisiin on ryhmityksessä viety, paitsi naimisissa olevia henkilöitä, myöskin naimattomat henkilöt, joilla on lapsia elätettävänä ja yksityisiin myöskin lesket, joilla ei ole lapsia alle 16 vuoden, joten ryhmitys ei ole tehty siviilisäädyn, vaan perheenelättämisvelvollisuuden perusteella.

Äidinkielen mukaan ryhmittäytyvät työnhakijat seuraavasti:

	Miehiä.		Naisia.		Yhteensä.	
	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%
Suomenkielisiä	3,595	85.6	7,618	86.8	11,213	86.4
Ruotsinkielisiä	594	14.2	1,135	12.9	1,729	13.3
Muunkielisiä	10	0.2	24	0.3	34	0.3
Yhteensä	4,199	100.0	8,777	100.0	12,976	100.0

Edelliseen vuoteen verraten ei suomen- ja ruotsinkielisten työnhakijain suhde ole mainittavasti muuttunut.

Tarjotut paikat ¹⁾. Tarjottuja paikkoja oli kaikkiaan 24,487, joista oli miesten paikkoja 5,806 eli 23.7 % ja naisten paikkoja 18,681 eli 76.3 %. Edelliseen vuoteen verraten yleni miehille tarjottujen paikkojen luku 148:lla eli 2.6 %, ja naisille tarjottujen paikkain luku 1,102:lla eli 6.3 %.

Työpaikkakunnan mukaan ryhmitettyinä oli tarjotuista paikoista:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%
Helsingissä	5,562	95.8	16,328	87.4	21,890	89.4
Mualla	244	4.2	2,353	12.6	2,597	10.6
Yhteensä	5,806	100.0	18,681	100.0	24,487	100.0

Täytetyt paikat. Kuten ylempänä on jo mainittu, oli toimiston liike kuluneena vuonna vilkas. Toimiston työntulos, välitysten määrä, näkyy seuraavasta:

	1926.		1925.		Lisäännys vuonna 1926 verrattuna vuoteen 1925.	
	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%
Miesten paikkoja	5,500	25.1	5,466	26.3	34	0.6
Naisten »	16,441	74.9	15,318	73.7	1,123	7.3
Yhteensä	21,941	100.0	20,784	100.0	1,157	5.6

Missä määrin toimisto voi tyydyttää työvoiman kysyntää Helsingissä ja muilla paikkakunnilla, sen osoittavat seuraavat luvut. Tarjotuista paikoista täytettiin:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%
Helsingissä	5,372	96.6	14,857	91.0	20,229	92.4
Mualla	128	52.5	1,584	67.3	1,712	65.9
Yhteensä	5,500	94.7	16,441	88.0	21,941	89.6

Kuten edellisenäkin vuonna, voi toimisto täyttää miehille Helsingissä tarjotut paikat jotenkin tarkoin.

¹⁾ Tarjottujen paikkain lukuun on laskettu myöskin ne paikat, jotka toimisto on tiedustamalla hankkinut.

Täyttämättä jääneet paikat. Tarjotuista paikoista jäi täyttämättä:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%
Helsingissä	190	3.4	1,471	9.0	1,661	7.6
Muualla	116	47.5	769	32.7	885	34.1
Yhteensä	306	5.3	2,240	12.0	2,546	10.1

Ei ole kummeksuttavaa että naisten paikkoja jäi verrattain suuri määrä täyttämättä, sillä tarjottujen paikkain suuresta lukumäärästä tekevät ne vain verrattain pienen osan, 12.0 %. Täyttämättä jääneiden paikkain luvussa on myöskin joukko lyhytaikaisia töitä. Naisille tarjotuista paikoista jäi täyttämättä etupäässä palvelijattaren paikkoja. Täyttämättä jääneet miesten paikat olivat etupäässä metsätyömiesten ja metallityömiesten paikkoja maaseudulla sekä rakennustyöläisten paikkoja Helsingissä kesällä.

Ammattialan mukaan ryhmitettyinä osoittaa seuraava taulukko työnhakemusten sekä tarjottujen ja täytettyjen paikkain luvun kussakin ammattiryhmässä:

Ammatti ja toimiala.	Työnhakemuksia.			Tarjottuja paikkoja.			Täytettyjä paikkoja.		
	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
<i>Maa- ja metsätalous</i>	96	690	786	92	915	1,007	71	627	698
<i>Teollisuus ja käsityö.</i>									
Metalliteollisuus	638	190	828	94	24	118	73	24	97
Kivi-, savi- ja lasiteollisuus	80	14	94	33	—	33	21	—	21
Kemiallinen teollisuus	2	47	49	—	3	3	—	3	3
Nahka- ja karvateollisuus ..	52	64	116	60	4	64	59	1	60
Kehruu- ja kutomateollisuus ..	—	47	47	—	1	1	—	1	1
Pukutavara- ja puhdistusteoll.	7	592	599	—	580	580	—	577	577
Paperiteollisuus	15	84	99	12	4	16	12	3	15
Puuteollisuus	102	158	260	135	171	306	65	161	226
Rakennusteollisuus	3,992	622	4,614	1,093	131	1,224	999	131	1,130
Valaistuslaitokset	40	32	72	3	14	17	3	14	17
Ravinto- ja nautintoaineteoll.	48	412	460	21	88	109	16	65	81
Graafillinen teollisuus	127	27	154	149	2	151	149	1	150
Teollisuus ja käsityö, luokittamattomat	132	—	132	12	—	12	11	—	11
<i>Kauppa ja kulkuneuvot.</i>									
Kauppa-ala	463	794	1,257	115	230	345	109	172	281
Meri- ja satamaliikenne	350	74	424	51	37	88	49	26	75
Maaliikenne	318	—	318	63	—	63	57	—	57
Ravintola- ja hotelliliike	37	3,208	3,245	9	2,534	2,543	7	2,384	2,391
<i>Sekatyöt, luokittamattomat</i>	2,745	2,065	4,810	3,441	1,566	5,007	3,431	1,560	4,991
<i>Taloustoimet</i>	—	12,908	12,908	—	11,974	11,974	—	10,342	10,342
<i>Erinäiset toimet</i>	323	78	401	45	8	53	43	7	50
<i>Käskyläisiä ja oppilaita</i>	876	588	1,464	378	395	773	325	342	667
Yhteensä	10,443	22,694	33,137	5,806	18,681	24,487	5,500	16,441	21,941

Työsuhteet Helsingissä v. 1926 olivat paremmat kuin edellisenä vuonna, kesäkautena erinomaisen hyvät. Työnpuute oli talvikautena, kuten tavalista, kylläkin verrattain suuri, mutta ei niin laaja kuin edellisenä talvena. Jo vuoden 1925 lopulla, marras- ja joulukuussa, esiintyi työnpuutetta, jonka vuoksi kaupungin töihin sijoitettiin noin 350 miestä (niistä hätäaputöihin noin 200) ja 124 naista naisten työtupiin sekä 70 naista kaupunkilähetyksen työtupaan. Tästä seikasta ja tavallista laajemmasta rakennustoiminnasta riippuikin, että työttömyys jäi huomattavasti pienemmäksi kuin edellisenä vuonna. Tammikuussa oli työnhakijoina 1,593 miestä ja 1,412 naista eli yhteensä 3,005 eri henkilöä. Edellisenä vuonna vastaavana aikana 1,977 miestä ja 1,655 naista, yhteensä 3,632 henkilöä.

Työnpuutteen poistamiseksi järjestettiin uusia hätäaputöitä, joihin otettiin helmi—maaliskuussa 320 miestä ja 170 naista entisten lisäksi. Maaliskuussa työskenteli kaupungin töissä ylimääräistä työväkeä noin 800 miestä ja joko suoranaisesti järjestetyissä tai kaupungin avustuksella toimeenpannuissa töissä lähes 400 naista. Kaikkiaan osoitti toimisto vuoden kuluessa kunnan töihin 429 (edell. v. 1,463) miestä ja 216 (edell. v. 445) naista.

Työsuhteet alkoivat parantua jo maaliskuulla. Toukokuun alkupuolelta aina myöhään syksyyn asti olivat ne erinomaisen hyvät. Kesäkautena oli verrattain suuri puute työväestä. Työttömyyttä esiintyi kuitenkin jonkin verran vuoden lopulla. Sen poistamiseksi ei kuitenkaan ollut tarpeen ryhtyä muihin toimenpiteisiin kuin että naisten työtuvat avattiin syyskuun alussa ja niihin otettiin 50 niissä edellisenä talvena työskennellyttä naista. Marraskuussa otettiin näitten lisäksi vielä 20 naista.

Työsuhteiden valaisemiseksi esitetään tässä toimiston kirjoissa työttömänä olleiden työnhakijain määrä kunkin kuukauden puolivälissä vuosina 1926 ja 1925. Lukuihin sisältyvät kunkin kuukauden puolivälissä olleella viikolla toimiston kautta työtä hakeneet henkilöt, jotka vielä sen viikon lopulla olivat työttöminä.

	1926.			1925.		
	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Tammikuu	919	562	1,481	1,211	726	1,937
Helmikuu	950	645	1,595	1,038	688	1,726
Maaliskuu	697	628	1,325	835	567	1,402
Huhtikuu	522	590	1,112	496	603	1,099
Toukokuu	401	506	907	315	412	727
Kesäkuu	322	437	759	277	378	655
Heinäkuu	215	400	615	242	359	601
Elokuu	208	385	593	359	519	878
Syyskuu	266	596	862	424	563	987
Lokakuu	361	620	981	674	676	1,350
Marraskuu	405	535	940	801	531	1,332
Joulukuu	472	411	883	895	356	1,251

Eri työaloilla vallinneista työsuhteista esitettäköön seuraavia tietoja:

Maataloudessa vallitsi säännölliset työsuhteet. Halonhakkuutöitä tavalisilla maanviljelystiloillakin oli talven aikaan runsaammin kuin edellisenä talvena. Kesän aikana oli jonkin verran puutetta työväestä.

Metalliteollisuudessa oli työn puutetta tammi- ja helmikuussa. Työttömänä oli alun toista sataa ammattityöläistä, etupäässä villaajia, levyseppiä,

vaski- ja peltiseppiä sekä putkityömiehiä. Muina vuoden aikoina ei työnpuutetta ollut.

Kivi- ja saviteollisuudessa ei ollut työnpuutetta muilla kuin asfaltti- ja laastitehtaan työläisillä talvella. Porareista oli talvella ajottain puute.

Nahka- ja karvateollisuudessa olivat työsuhteet säännölliset muissa paitsi jalkinetehtaissa, joissa ne ajottain olivat epävakaiset, syystä että varastoitaita ei kuosivaihtelujen vuoksi voitu tehdä. Muutamissa tehtaissa työskenneltiin ajottain lyhennetyllä työajalla.

Pukutavara- ja puhdistusteollisuudessa olivat työsuhteet verrattain hyvät; talvella ja kesällä oli osittaista työn puutetta. Maaliskuun 15 p:nä alkanut tilaustyöntekijäin lakko räättälin ammatissa häiritsi töiden säännöllistä käyntiä, osittain aina syyskuun loppuun asti.

Paperiteollisuuden alaan kuuluvissa työpaikoissa vallitsivat hyvät työsuhteet muulloin paitsi talvella, jolloin eräissä työpaikoissa työskenneltiin lyhennetyllä työajalla.

Puuteollisuudessa olivat työsuhteet paremmat kuin edellisenä vuonna, varsinkin rakennustarvikkeita valmistavissa liikkeissä. Ainoastaan eräissä lautatarhoissa ja puusepäneliikkeissä työskenneltiin talvella vähän pienemmällä työvoimalla. Puusepäneliikkeissä palkkariidan vuoksi syntynyt työlakko kesti toukokuun 17:nnestä—28:nteen p:n ja otti siihen osaa noin 250 työntekijää.

Rakennusteollisuudessa vilkastui toiminta yhä edelleen vuoden kuluessa, nousten uusien huonerakennusten luku kesällä suuremmaksi kuin koskaan aikaisemmin. Jo edellisenä kesänä vilkastunut toiminta oli tänne vetänyt rakennustyöväkeä toisilta paikkakunnilta. Talvella täytyi luonnollisesti töitä supistaa, joten rakennustyöväkeä joutui tällöin verrattain paljon joutilaaksi, vaikkakin suurin osa sai työtä rakennusten sisustamistöissä ja uusien yritysten perustamistöissä. Talvella oli työttömänä etupäässä rakennusapureita (miehiä sekä naisia), kirvesmiehiä, muurareita, maalareita ja kattopeltiseppiä. Näistä osa, etupäässä apurityömiehet, kivityömiehet ja kirvesmiehet saivat töitä kaupungin hätäaputoissa ja satamarakennustoissa. Maalis- ja huhtikuussa pääsivät työt varsin vilkkaaseen käyntiin ja toukokuusta aina marraskuun loppuun oli toiminta erikoisen vilkas. Ammattityöväestä oli sangen suuri puute, etenkin rappareista, muurareista, uunintekijöistä, putkityömiehistä sekä ajottain maalareista, peltisepeistä, asfalttityöntekijöistä ja kirvesmiehistä. Tänne tuli kyllä rakennustyöväkeä toisiltakin paikkakunnilta, mutta ei tarpeeksi. Eräiden työnantajain yritykset saada tänne ammattityömiehiä ulkomailta eivät johtaneet mihinkään tulokseen.

Toimiston välitystilasto kuvaa työntekijäin puutetta ainoastaan osittain, sillä koska työnantajille oli tunnettua, ettei työväkeä ollut saatavissa, eivät he yleisemmin kääntyneet toimiston puoleen. Työpalkat kohosivat huomattavasti, etenkin eräiden ammattien urakkatöissä. Valaistuslaitosten työntekijöistä oli pienemmällä määrällä sähkötyömiehiä työn puutetta talvella, mutta kevästä lähtien oli runsaasti töitä.

Ravinto- ja nautintoaineteollisuudessa olivat työsuhteet säännölliset muilla aloilla paitsi karamelli- ja suklaatehtaissa, joissa makeisveron korotuksen johdosta supistettiin tuotantoa. Jo edellisen vuoden lopussa ja tämän vuoden alussa vähennettiin noin 400 työntekijää, etupäässä naisia, joista vain pieni osa pääsi kertomusvuonna takaisin entiseen ammattiinsa; toisten oli siirryttävä muille työaloille.

Graafillisessa teollisuudessa oli toiminta vähän vilkkaampi kuin edellisenä vuonna. Työttömänä oli muutamia kymmeniä työntekijöitä talvella.

Kauppa-ala. Edellisinä vuosina vallinnut ahdas rahamarkkinain tila ja korkea korkokanta oli painostanut liike-elämää, joka kuluneena vuonna, rahamarkkinan parannuttua, pääsi huomattavasti vilkastumaan. Kykenevämpää, alaan perehtynyttä väkeä ei enää ollut työnpuutteessa muulloin kuin talvella, mutta tälle alalle pyrkijöitä, etenkin naisia, oli runsaasti ympäri vuoden.

Meri- ja satamaliikenne vilkastui myöskin edelleen. Satamatöissä työskenteli väkeä enemmän kuin edellisenä vuonna. Meriliikenteen ollessa jo tammikuun puolivälistä huhtikuun puoliväliin pysähdyksissä oli myöskin suuri osa satamatyömiehistä työttömänä. Osa näistä siirtyi satamatöihin Hankoon, osa pääsi kaupungin hätäaputöihin; hiljan maaseuduilta tulleet palasivat kotiseuduilleen. Laivaliikenteen alettua alkoivat satamatyöt jälleen.

Taloustoimien alalta on mainittava, että palvelijattarien puute ei puheena-olevana vuonna ollut niin suuri kuin useina edellisinä vuosina. Todennäköisesti useissa perheissä tullaan toimeen ilman tai vähemmällä vakinaisella palvelusväellä kuin ennen, mutta sen sijaan käytetään siivous- y. m. töihin enemmän tilapäisiä apulaisia, joiden kysyntä toimistosta on melkoisesti lisääntynyt. Tammikuussa sekä marras- ja joulukuussa oli etenkin vanhempia palvelijattaria työttömänä, mutta keväällä sekä elo- ja syyskuussa oli niistä huomattava puute. Siivoojilla ja pesijättäriillä oli riittävästi töitä ainoastaan kevät-, syys- ja joulusiivousten aikana. Talvella työskenteli näitä sekä sekatyöläisiä hätäaputöissä.

Käskyläisistä ja oppilaista saivat helpoimmin paikkoja 14—15 vuotiaat pojat ja tytöt, etupäässä käskyläisen toimiin. Näistä oli kevättalvella puutettakin, ja tytöille oli palveluspaikkoja aina tarjolla. Mutta 16—17 vuotiaita nuorukaisia oli useita kymmeniä työttöminä kaikkina vuoden kuukausina. Näiden asema, he kun eivät sovellu käskyläisten toimiin, eikä heitä nykyisin, työväen suojeluslainsäädännön vuoksi, yleensä oteta tavallisiin rakennus- ja tehdastöihin, on viime vuosina käynyt sangen vaikeaksi. Osa heistä kyllä omastakin syystään jättäytyy vetelehtimään työttömänä, mutta osa joutuu tähän tilaan pakostakin hyvinäkin työaikoina, seikka, johon olisi kiinnitettävä erityistä huomiota.
